

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος

Οι ηθικοί αυτουργοί της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936

Με την είσοδο του μηνός Αυγούστου συνειρμικά έρχεται στον νου η δικτατορία της 4^{ης} Αυγούστου 1936 του Ιωάννη Μεταξά. Για την επιβολή της δικτατορίας έχει κατηγορηθεί, και δικαίως, ο Μεταξάς καθώς και ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄. Το ερώτημα όμως που έρχεται αμέσως να τεθεί είναι το εξής απλό: Ποιος έδωσε την εξουσία στον Ι. Μεταξά, ώστε να είναι σε θέση ακόμη και να αναστέλλει τα άρθρα του Συντάγματος, να διαλύει τη Βουλή, να καταργεί τον κοινοβουλευτισμό; Ποιοι είναι οι αυτουργοί, οι ηθικοί, που έδωσαν στον Ι. Μεταξά την «μάχαιρα» να καταλύσει τη δημοκρατικό σύστημα και να κυβερνήσει δικτατορικά; Δυστυχώς δεν αποδίδονται οι ευθύνες σε εκείνους που του έδωσαν την εξουσία αυτή¹. Τα ερωτήματα αυτά βρίσκουν απάντηση στη συνέχεια.

Στις Βουλευτικές εκλογές, που διεξήχθησαν στις 26 Ιανουαρίου 1936 με υπηρεσιακό πρωθυπουργό τον καθηγητή του Αστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών Κων. Δεμερτζή, η βενιζελική παράταξη εξέλεξε συνολικά 142 βουλευτές, η αντιβενιζελική 143, (στο ποσοστό αυτό συμπεριλαμβάνονται και οι 7 βουλευτές του Κόμματος των Ελευθεροφρόνων του Ι. Μεταξά με ποσοστό ψήφων 3.94%) και το ΚΚΕ με το «Παλλαϊκό Μέτωπο» εξέλεξε 15 βουλευτές.

Μετά το αποτέλεσμα των εκλογών οι δύο αστικές παρατάξεις δεν μπορούσαν να συνεννοηθούν για το σχηματισμό κυβέρνησης, και γι' αυτό συμφώνησαν να παραμείνει ο υπηρεσιακός πρωθυπουργός Κων. Δεμερτζής, ενώ παράλληλα ο βασιλιάς ανέθεσε στις 6 Μαρτίου το υπουργείο Στρατιωτικών στον Ι. Μεταξά, ο οποίος ήταν και αντιπρόεδρος της Κυβέρνησεως, η οποία είχε ορκιστεί στις 14 Μαρτίου.

Ωστόσο στη ζωή παίζουν ρόλο και τα απρόοπτα γεγονότα. Έτσι και στην πολιτική ζωή της εποχής εκείνης το γεγονός του αιφνίδιου θανάτου στις 13 Απριλίου 1936 του πρωθυπουργού Κ. Δεμερτζή, είχε ως αποτέλεσμα ο βασιλιάς να διορίσει πρωθυπουργό τον Ι. Μεταξά, χωρίς να ρωτήσει τους αρχηγούς των δυο μεγάλων αστικών παρατάξεων.

Όμως, όταν έγινε η συζήτηση και η σχετική ψηφοφορία στη Βουλή στις 30 Απριλίου 1936, οι βουλευτές έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ιωάννη Μεταξά, ψήφισαν 241 υπέρ, 16 κατά και 6 αποχές. Και πέραν αυτού του

¹ Ενδεικτικά βλ. Γρηγορίου Δαφνή, *Η Ελλάδα μεταξύ δύο πολέμων*, τόμ. Β΄, Αθήνα, εκδ. Ίκαρος, 1974, «Τελευταία ημέρα του κοινοβουλευτισμού», σελ. 415-436. Επίσης βλ. Ιωάννη Κολιόπουλου, «Η κατολίσταση στη δικτατορία», στο άρθρο «Εσωτερικές και εξωτερικές εξελίξεις από την 1^η Μαρτίου 1935 ως την 28^η Οκτωβρίου 1940», στο *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. ΙΕ΄, Αθήνα 1978, σελ. 372-380.

γεγονότος, οι ίδιοι οι βουλευτές ψήφισαν να διακόψει η Βουλή τις εργασίες της από την 1^η Μαΐου και επί πλέον έδωσαν το δικαίωμα στον Μεταξά να εκδίδει νομοθετικά διατάγματα μέχρι 30 Σεπτεμβρίου, που θα επαναλειτούργουσε η Βουλή.

Ωστόσο, στις 4 Αυγούστου 1936, το βράδυ, ο πρωθυπουργός Ι. Μεταξάς κάλεσε τους υπουργούς του και με το πρόσχημα του «κομμουνιστικού κινδύνου» τους ζήτησε να υπογράψουν τα σχετικά διατάγματα για την αναστολή ορισμένων άρθρων του Συντάγματος και τη διάλυση της Βουλής, χωρίς τη σχετική προκήρυξη εκλογών, όπως ορίζει το Σύνταγμα. Τα διατάγματα τα υπέγραψε στη συνέχεια και ο βασιλιάς Γεώργιος Β΄.

Και αντιλαμβάνεται τώρα ο καθένας ποιοι ήταν οι ηθικοί αυτουργοί της επιβολής της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου του 1936, ήταν δηλαδή οι 241 βουλευτές της Γ΄ Αναθεωρητικής Βουλής με τους αρχηγούς τους. Έδωσαν την εξουσία στον Μεταξά να κυβερνάει με νομοθετικά διατάγματα. Οι βουλευτές και οι αρχηγοί τους αγνόησαν τη βασική αρχή πως πολιτική δεν είναι μόνο η τέχνη του εφικτού, αλλά και η τέχνη του προβλέπειν, το τι θα επακολουθήσει μετά την απόφαση που θα λάβουν.

Έδωσαν την εξουσία σε δεδηλωμένο πολιτικό αυταρχικών μεθόδων και συστημάτων και σε πολιτικό που αποστρέφονταν τη δημοκρατία. Τι άλλο θα περίμενε κανείς να πράξει ο Ι. Μεταξάς. Έπραξε αυτό που πίστευε. Και ο πιο απλός άνθρωπος γνωρίζει τη ρύση του λαού «εξ όνυχος τον λέοντα». Ο Μεταξάς ήδη από το 1934 με άρθρα του είχε κηρυχθεί υπέρ της δικτατορίας². Οι 241 βουλευτές των δύο μεγάλων αστικών κομμάτων με τους αρχηγούς τους εμπιστεύθηκαν τη φύλαξη της δημοκρατίας στον «λύκο».

Να οι ηθικοί αυτουργοί της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936. Χωρίς την έγκρισή τους δεν θα ήταν δυνατόν με ποσοστό ψήφων 3.96% και 7 βουλευτές να είχε τη δυνατότητα να έχει την εξουσία, και να μπορεί να διαλύει τη Βουλή.

Με μελανά γράμματα θα έπρεπε να είχαν αναγραφεί τα ονόματα των πολιτικών αρχηγών και των βουλευτών, που έδωσαν αφρόνως την εξουσία στον Ι. Μεταξά, ως οι ηθικοί αυτουργοί της δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου 1936³, ώστε να γνωρίζουν οι πολίτες της Ελλάδος την αφροσύνη τους, και να αποτελούν όνειδος για τη δημοκρατία που είχε τέτοιους πολιτικούς αρχηγούς και βουλευτές.

Κηφισιά, 3 Αυγούστου 2014

---

2 Γρηγ. Δαφνή, *Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων, ...*, ό.π. σελ. 406.

3 Τρία χρόνια πιο πριν η Γερμανική Βουλή είχε παρόμοια δώσει την εξουσία στον Χίτλερ, με τα γνωστά επακόλουθα.